

Ministerie van Asiel en Migratie
T.a.v. dhr. D.M. van Weel
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Utrecht, 24 september 2025

KNMG
Mercatorlaan 1200
Postbus 20051
3502 LB Utrecht

088 - 440 42 00
directiesecretariaat@fed.knmg.nl

Referentie

JP/jb

Onderwerp

Internetconsultatie novelle strafbaarstelling illegaal verblijf

Geachte heer Van Weel,

Op 9 september 2025 publiceerde u een voorstel voor een novelle op de Asielnoodmaatregelenwet. Doel van deze novelle is om ervoor te zorgen dat hulp bieden aan mensen die zonder rechtmatige verblijfstatus in Nederland verblijven, onder de Asielnoodmaatregelenwet niet strafbaar zal zijn.

De KNMG heeft zich eerder uitgesproken tegen deze strafbaarstelling van hulpverleners. Hoewel deze novelle de strafbaarheid van hulpverleners dus buiten werking stelt, zijn onze zorgen over de gevolgen van de Asielnoodmaatregelenwet niet weggenomen. We blijven fundamentele bezwaren houden tegen de uitgangspunten van de Asielnoodmaatregelenwet en de novelle die de hulp- en zorgverlening raken.

Artsen zijn verplicht om zonder aanzien des persoons medische zorg te verlenen aan iedereen die dat nodig heeft. Deze zorgplicht is verankerd in nationale wetgeving (zoals de WGBO), in internationale verdragen (zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens), maar ook in de Artseneed en de KNMG-Gedragscode voor artsen.

Deze zorgplicht is niet afhankelijk van de verblijfsstatus van een patiënt. Om deze medisch noodzakelijke zorg ook in de novelle juridisch te blijven duiden als 'het deelnemen aan een misdrijf', vindt de KNMG onacceptabel. Zo'n kwalificatie legt immers een schaduw van strafbaarheid over het bieden van deze hulp. Ook miskent een dergelijke bewoording de (wettelijke) zorgplicht die artsen en andere zorgverleners hebben.

Bovendien wijst de KNMG erop dat het strafbaar stellen van 'illegaal verblijf' op zichzelf ertoe kan leiden dat mensen zonder rechtmatige verblijfsstatus uit angst voor vervolging geen hulp meer durven vragen aan zorgverleners. Denk bijvoorbeeld aan zwangere vrouwen die geen tijdige verloskundige hulp meer durven zoeken. Op deze wijze wordt de toegang tot zorg ondermijnd. Ook durven mensen zonder rechtmatige verblijfsstatus mogelijk geen melding of aangifte meer te doen van strafbare feiten, zoals mensenhandel, uitbuiting, mishandeling of seksueel misbruik. Dit brengt risico's met zich mee voor hun eigen gezondheid en die van hun eventuele kinderen, en kan ook gevolgen hebben voor de volksgezondheid in bredere zin, bijvoorbeeld in het geval van infectieziektes zoals tuberculose en mazelen. De gevolgen van de strafbaarstelling kunnen hierdoor een averechts effect op de maatschappij en volksgezondheid als geheel.

De KNMG roept de Tweede Kamer op om deze fundamentele bezwaren in de beoordeling van de novelle mee te wegen. Het is van groot belang dat wetgeving artsen en andere zorgverleners in staat stelt om hun wettelijke én ethische plicht tot het verlenen van medisch noodzakelijke zorg na te komen. Het kan dan ook niet zo zijn die verplichting tegelijkertijd als het "medeplegen van een misdrijf" wordt beschouwd.

De Tweede Kamer heeft hier een duidelijke verantwoordelijkheid: zorg ervoor dat artsen kunnen doen wat nodig is, en dat mensen in een kwetsbare en vaak uitzichtloze situatie geen drempel ervaren om medische hulp te zoeken. Dat is niet alleen een kwestie van recht, maar ook van medemenselijkheid.

Met vriendelijke groet,

Jurriaan Penders
voorzitter artsenfederatie KNMG